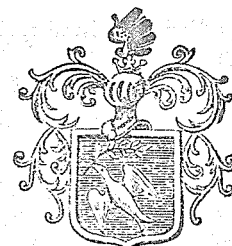




HERALD

NEODVISLÝ MĚSÍČNÍK POLITICKÝ, VĚDECKÝ A ZÁBAVNÍ.



HERALD vychází 14. dne každého měsíce. Předplatné celoročně 4 K 80 h, pololetně 2 K 40 h. Jednotlivá čísla po 40 h ve všech prodejnách novin, trafikách a knihkup.



Redakce a administrace jest v Praze, Smetanova ulice číslo 2 nové, kam také předplatné a dopisy řízeny buďtež. Dopisy nefrankované se nepřijímají.

ELÉNA Z ŘÍTKY.

Historické drama o čtyřech dějstvích.

(Dokončení.)

III. jednání.

Scena: Zámek na Mělníce. Trůnní síň s podobiznami kněžen a královen českých. V popředí na levo vyvýšené křeslo trůnní, na kterém císařová Barbora v bohatém obleku, nachovém plášti a s čelenkou ve vlasech sedí. Na pravo od ní na nižším křesle sedí králová Alžběta, vdova po vévodě Albrechtu rakouském; ji po straně stojí Jan Jiskra z Brandýsa a sklání se nad kolébku baldachýnem zakrytou; v níž odpočívá přes rok starý král Vladislav Pohrobek. V pozadí za trůnem sedí dvorní paní císařové Barbory a a králové Alžběty. Po stranách trůnních křesel stojí Jiří z Poděbrad, správce zemský, Hynce Ptáček z Pirkštejna, Aleš ze Žeberka, Jan ze Švamberka, Petr z Janovic, Purkart Stránek z Kopidlna, Jan Calta z Kamenné Hory, Jindřich Suchomel z Črňovic, Hereš Masák z Vrutic, Ondřej Horšický z Horšic, Žibřid Kordule ze Sloupna, Jan Ocas ze Zásady a Přibík z Klenového. Kolem rozestaveny jsou tělesné strážce císařové králové a Vladislava Pohrobka. Štítonoši drží znaky království českého a uherského, jakož i vévodství rakouského a hrabství celjského.

Císařovna Barbora. Pane Alši ze Žeberka!

Aleš ze Žeberka (přistupuje a hluboce se uklání). Nejvěrnější sluha Tvé císařské velebnosti.

Císařová. Známost Tobě, pane hofrychtěři, že Jsme na dožádání krále Vladislava polského, Nám velmi milého, milostivě svolily, poselství Jeho, s biskupem krakovským a rádcem královským v čele ve vši poctivosti přijati a vyslechnouti. Pan Zbyhněv Olešnický pak pověřen mimo jiné i poselstvím římským, co legát papežský. Avšak i jiné vzácné poselství dožaduje se slyšení Našeho. Vznešení paní angličtí již před drahnou dobou stihli zboží Kokořinského, aby o ruku krásné dceře pana z Řítky, kdysi dvorní paní Naši, pro jednoho nejmočnějších velmožů anglických, vévodu Southamptonského požádali. Než i pan z Řítky, souseď Našeho věnného města s paní dcerou zavítali k Nám, aby vyhověli toužebnému přání Našemu. Předtuchou zlou na-

plněny za to mítí musíme, že na Kokořině neblahé spory vypuknuvší po právu a spravedlnosti před Nami urovnány býti mají.

Aleš ze Žeberka (uklání se). Tak jest, velebná císařovno! Na Kokořině láska s povinností zavile bojuje. Srdce za lásku vše se přimlouvá, zbožná mysl a neštěstí k obětem nabádá. Než boj již rozhodnut. Eléna z Řítky z neznámého mi dosud důvodu ve prospěch svého ujde se rozhodla, když před tím krutý zápas s láskou vybojovala. Však draze zaplatila tato statečná paní zápas ten. Jak mi pan Šternberk po příjezdu jejím na hrad vyprávěl, zdá se, že zdraví její bojem srdce velice na původní své pevnosti utrpělo. Obě poselství pak rovněž na hradě se již nalézají.

Císařová (spěšně). Paní z Řítky již na hradě? Ostatní panstvo též? O pak spěchej, pane ze Žeberka a vyříd všem vzkaz Naš!

Aleš ze Žeberka (hluboce se uklání). Spěchám rozkaz Tvé velebnosti vyplniti.

Císařová (ku králové Alžbětě nakloněna). Mne bolest jímá nad neúprosným osudem paní té.

Králová Alžběta. Tobě podaří se, milostivá matko, osud její zmírniti.

Císařová. Pokusím se o to, a byť bych i moci královské a účinnou podporu Vaší, věrní milí, na pomoc vzíti musela.

Jiří z Poděbrad. Rač učiniti tak, velebná císařovno. a můžeš na nás plně spoléhati. Zbyhněv Olešnický, ten sýček vychytralý, zajisté že nic dobrého za zvěst nepřináší.

Zbyhněk ze Šternberka (otevívá dveře a uklání se). Pan Jan z Řítky s dcerou Elénou a přáteli svými prosí o milostivé slyšení Její velebnosti císařské a Její milost královou Alžbětu!

Císařová. Vyříd, pane ze Šternberka, že s vděkem je čekáme.

Šternberk (znovu se uklání). Též pan Hyacint Granovský z Pileckých a více urozených pánů polských s panem Zbyhněvem Olešnickým v čele, šťastnými by se pokládali, před tvář Tvé velebnosti jakož i milostivé králové připuštěny býti.

Králová Alžběta. Doporučenci krále Vladislava vždy jsou Nám vítáni.

Sternberk (opět se uklání). Konečně i poselství mocného velmože anglického, vévody ze Southamptonu, prosbu o předpuštění k nohám Vašich milostí klade.

Císařová. Poselství z tak vzdálené říše přijmeme s náležitou poctivostí. Nechtě tedy jen všichni vstoupí, abychom uvítaly je.

Sternberk (uklání se). Stane se po rozkazu Vašich milostí. (Odchází, za malou chvíli vstupují Jan z Řítky, dcera jeho Eléna, Záviš z Klinšteina a Milota z Chřenovic, jim následují Jaques de Lorges, hrabě z Montgommery, William de la Pole, Walter Bouchier, hrabě z Essexu a Thomas baron Cliford, za nimi v krátké přestávce hrdým krokem vchází Zbyhněv Olešnický, v šarlatovém rouchu kardinálském, pak Hyacint z Pileckých, Longil Tarnovský, Jan Štyrnský ze Štyrnu, Tadeus Goluchovský a ostatní páni průvodu polského. Nejposledněji přichází farář Martin s Alšem ze Žeberka, s nímž potichu rozmlouvá. Přítomní staví se polokruhem kolem trůnů s hlubokými úklony císařové a královně, toliko Olešnický hrdě drží hlavu vzhůru a rozhlíží se po pánech i paních již dříve přítomných. Přibík z Klenového přistupuje k němu, kleká a líbá podávanou mu ruku, biskup jej žehná a onen činí kříž. Ostatní páni nevšímají si Olešnického a upřeně hledí ke trůnním křeslům. Farář Martin zůstává opodál, mezitím co Aleš ze Žeberka do kruhu pánů se staví, Eléna klopí zrak, rovněž i Hyacint. Olešnický zámyslně rozmlouvá s Přibíkem z Klenového, pokorně před ním stojícím.)

Císařová (povstává, s ní králová a celý dvůr). Jmé- nem Naším, jakož i jménem nezletilého krále a Jeho královské matky vítáme Vás, urození a stateční, Nám nejmilejší páni i rytíři ve věnném sídle Našem a pohostinností Naší v každý čas ubezpečujeme. Radostí naplňuje Nás i Tebe po drahém čase zočiti, Naše paní! (Kyne Eléně, tato se spouští na koleno; císařová vztahuje ruce k ní a zvědá ji). Nikoli na kolenou jest místo Tvé. (Eléna sklání hlavu k rukoum císařové a vzlyká. Dvůr usedá.)

Císařová (vzrušeně). Co znamená paní těch slzí tok? Slyším pláč a vidím plakatí Tebe Eléno, jež pláč že zná, Jsem pochybovala?

(Eléna vzlyká za všeobecného ticha dále a odstupuje. Páni polští a angličtí přistupují a líbají ruce císařovně i králově, rovněž i Jan z Řítky, Záviš z Klinšteina a Milota z Chřenovic; všichni pak staví se opět půlkruhem.)

Zbyhněv Olešnický (pokročí ku kolébce). Přináším od svatého otce, jedině pravého a od posvátného sboru bazilejského pravoplatně uznaného papeže Felixe, toho jména pátého, požehnání pro poslušného syna stolce svatého Petra, krále českého i uherského Vladislava, nástupce a dědice téhož svatého stolce vždy pokorného knížete, blahé paměti vévody rakouského Albrechta (Žehná rukou nad kolébkou. Přibík z Klenového samojediný kleká a činí kříž.)

Císařová (přejede rukou po sraštělém čele). Pane Jene z Řítky, na dobré svědomí pověz Nám, co příčinou zarmutku dcery Tvé?

Jan z Řítky (přistupuje a uklání se). Tot právě m' zábiadou, jako Tvé velebnosti císařské! Svobodnou

volbou podala dcera má, jediné jmění mé, na němž zakládám a za nějž Pánu děkuji, volnou ruku svou hraběti ze Southamptonu, po druhé choti panu svaku mému, když viděla, s jakou nevážností cizáci i — Bohu buď žalováno — vlastní synové této drahé, krví zbrocené, nešťastné naší vlasti po čistém evangeliu sáhají a ze srdce českého poddaného lidu, tohoto jádra celého národa, co jedovatý plevel vytrhnouti hledají. Eléna příliš dcerou mou, aby ochotna nebyla přinést obět pravé božské víře. Cítila toho povinnost tím větší. Jsouc svobodnou paní z rodu svobodného, jehož členové nikdy nestyděli se a bohda ni na příště za hanbu pokládati nebudou, byt i poddaného člověka za bratra svého považovati a pospolek s ním z jednoho kalichu krev Páně píti. Nekáral jsem Elénu z rozhodnutí jejího, ale také radost jsem necítil z volby té. Na mysli tanula mi stále dobrotivá zpráva Tvé velebnosti císařské, jakže milována jest synem bratrského rodu Polsky Eléna má! Chtěl jsem viděti dítě své šťastné, a nenutil jsem je k oběti pro víru přinesené. Ačli cítil a zastance učení mistr z Husince, předce jsem želel, že Elénou volený muž není z krve bratrské. Neboť že samým božstvím vypěstěná láska bratrská svatým příkazem čisté víry jest a v čele její stojí, v tom Tvá velebnost císařská i jasná králová s oddanou sluhou Svou, neméně pak urození páni zde shromáždění souhlasiti budou. (Rozhlíží se kolem.)

Jiří z Poděbrad. Z duše mi mluvíš, pane Jene!

Hynce Ptáček z Pirkšteina. Tak jest, statečný hejtmáne! Známeť oceniti ryzí povahu Tvou. Naše víra a myšlénka sbratření, kéž by tak vytrvalých a chrabrých zastanců měla!

Oudrášek z Horšic. Pak zlaté časy nadešly by oboum spřízněným národům. (Hyacint Pilecký hledí do země a mlčí, Olešnický má hlavu stále vzpřímenou.)

Jan z Řítky. Ó díky, za tak mnoho slov uznání z úst Vašich milostí; svědčí o žhavé lásce ku bratrům. i když jiného přesvědčení ve věcech víry jsou. Také dcera má živila lásku tu, když mráz, vycházející ze slov pana Pileckého, něžný květ její spálil.

Císařová. Pane z Pileckých, je možno, Bys ublížil paní té? (Ukazuje na Elénu.) Pak podej ruku ku smíření! Zapoměl's pane, že i přimlouvou u otce zbožňované Tebou paní Jsme Tě dařily, a jak Jsi z úst samého pana z Řítky slyšel, horoucí milostnost Tvou k Eléně, na pomoc při prosbě Naší za lásku srdce Tvého vzaly?

Hyacint (kráčí před trůn a uklání se). Milosti Tvé, jasná císařovno, nikdy nezapomenu! Jak povědomo Tobě již, císařská velebnosti býti ráci, vydal jsem se, opouštěje se smrti zápasící matku, na zboží pana z Bez- dědic, bych o ruku nade vše milované mnou paní dceře jeho požádal. Však hrozná bolest skrušila mne! Eléna jsouc ošálena kletým utrhačem jakým's, zpronevěru spáchala na srdci mém! A tu císařská paní i Tvá jasnost královská diviti se neračtež, že v nestřeženém okamžiku vyřkla ústa, pelyňkem čím srdce přetévalo! Ku smíření mám ruku napřaženou. a na kolenou chci prositi za provinění své.

Eléna (činí odmítavý posuněk). Tvá ruka poskvrněna jest krví bratrskou! Odmítám ji s ošklivostí od sebe!

Bratrovražedný boj u Grotník ruka ta rozhodnutí pomáhala.

Hyacint. To tě šilená myšlenka paní, a zřekni se jí.

Zbýhněv Olešnický (stojí stále u kolébky královny) Ku pokorné prosbě poslušného syna svaté církve, Hyacinta Granovského z Pileckých, spěchal jsem z Prahy, opatřen a pověřen od stolice papežské sem, abych neblahým sporům, proti nimž jen svatá církev římská podivuhodné a mocné prostředky chová, konec přivodil a ducha vzdoru i vzpoury potřel. (Obrácen k Eléně.) Svatý otec ve své prozíravé moudrosti dcero Ti prikazuje, aby's poslušna jsouc zákonů božských i lidských, v lůno svaté církve se navrátila, a tím zavčas jistému zatracení předešla. Svatá stolice a následník Petrův na ní, chtěje dle příkazu Kristova nad křivdami se zapomenouti, jež kacířský otec Tvůj dcero, stádu Spasitelovu činil a dále ve své zupnosti činí, vyzýváje pak knížecí svěťice Jadvigy, třicetiletého svého manželství v klášteře třebsnickém bohabojně trávící, z jejíž krve i pokorný syn svaté církve rodu Pileckých po přeslici pochází, za spasitelné uznala, že svrchovaného práva svého užívajíc, Tebe panno, pod jeho manželské téměř Hyacintu Granovskému z Pileckých odevzdati!

Jiří z Poděbrad (tasí meč). Mírni se biskupe v přehnaných řečech Svých, aby právo pohostinnosti, jímž Jsi na této půdě chráněn, násilně přerušeno býti nemuselo!

Králová Alžběta. Poshov pane Jiří, spravedlivému hněvu Svému! Ještě zde stojí králová, matka nezletilého krále, aby rozhodla po právu a slušné spravedlnosti! Zmínil Jsi se biskupe, o svrchovanosti církve nad rodem Řítkých, nuže slyš, pravím Tobě, že stolice papežská zjevným neprávem moc nad rodem tím si osobuje. Rod Řítkých již pradědům Našim v šedé dávnověkosti sloužil; veliký děd Naš, Karel, římský císař a král český slavný a svaté paměti, vysokými důstojenstvími věrný a v pravé křesťanské zbožnosti zůstávající rod ten opatřil. I otec Naš. blahé paměti, císař římský a král český i uherský, Zikmund, mnohými privileji a milostmi, majestáty slavně stvrzenými a doloženými členy rodu toho, zvláště pak děda dvorní paní císařské Naší matky, pana Jakuba z Řítky dařil, jej co purkrabí na hrad Karlštejn ustanovil, jemu stráž nad korunou svatováclavskou s korunními klénoty zemskými i svátostmi říšskými jako nemnohým svěřil a rod ten pod bezprostřední moc císařskou, na níž moc církve nikdy neměla dosáhnouti, postavil. I My. Jsouce dědici moci té, rod Řítkých pravomoci církevní upíráme, jej jménem nezletilého krále, za souhlasného schválení milostivé matky Naší jakožto ovdovělé císařovny římské pod ochranu Svou bēfeme a bezprostřední moc nad rodem tím Sobě na časy věčné osobujeme!

Jiří z Poděbrad. Z hloubí přesvědčení po výtce nás všech promluvila Jsi, královská paní a ukázala, že hodna Jsi zváti se vnučkou slavného Karla!

Jan Calta z Kamenné Hory. Pravdu diš, milý pane svaku! Troufalost Říma opravdu do nebe vzrůstá.

Zbíríd Kordule ze Sloupna. Věřuť na čase, bychom ji křídla podvázali.

Jan ze Švamberka. Olešnický překonává i sebe smělejší rozkaz z Říma vycházející.

Petr z Janovic. Sám tak soudím, znaje s důstatek vychytralost římskou.

Přibík z Klenového. Nechte předce domluvití důstojného legáta svaté stolice, jejíž poselství ku vykořenění bludů prozíravě směřuje.

Purkart Strávník z Kopidlna (ohlíží se po Přibíku.) Plzeňský zrádce! (Ostatní čeští páni opovržlivě hledí na Klenovce.)

Jan Ocas ze Zásady. Za kolik stříbrných zaprodal Jsi duši Svou papežským?

Jan Suchomel z Črncic. Zdatný pomocník krve-lačného biskupa.

Čeští páni (mimo Přibíka). Ať žije vnučka Karlova, králová Alžběta!

Zbýhněv Olešnický (nevšímá si řečí králové i pánů). Pakli Eléno z Řítky, vzdorujíc pravoplatným rozkazům svaté stolice římské, která co sváže i na nebi svázáno, co rozváže i v sídlech božských rozvázáno jest, s ochotnou vůlí se nepodrobíš, s kajcností bludů Svých dobrovolně neodříkáš a v manželskou poslušnost k věřícímu synu svaté, jedině pravé a spasitelné církve Kristovy, Hyacintu Granovci z Pileckých svobodnou volí, beze všech lstí a úkladův, jaké by jen poblouzená mysl lidská vynajíti mohla, nevejdeš, pak věz, že stolec svatého Petra ve své milosrdné trpělivosti byv uražen, zaslouženou klatbu snese na hrdou a nepodajnou hlavu Tvou. Neváhej proto dobrodiní, jež Tobě dispensí z nevyčerpatelné milosti náměstka Kristova ode všech neřestí kacířských, Tebou i rodem Tvým spáchaných udělenou státi se má, účastna býti a s vděčným srdcem předejdiž zlořečení, které psankyni z Tebe učiní.

Eléna (posměšně hledí na Hyacinta). Tedy takového vyvolil's Sobě, pane Pilecký mluvčího, jenž zlořečením, šířavého účinku však již dávno pozbyvším vehnati mne měl ve bratrskou krev zbrocenou náruč Tvou? Se špatnou Jsi se potázel. Zdá se, že ani urození přátelé Tvůj i našeho rodu, zde přítomní, s jedním Tvým nesouhlasí. Otaž se na dobrou věru pana Tarnovského, Goluchovského i Štyrnského a ostatního panstva, zda podnikání Tvé zámyslům Jeho milosti královské, tak mnohou dobrotivostí Tebe dařící, hověti bude. (Obrací se od pánů polských k Olešnickému a sebevědomě klade ruku na prsa). Ty biskupe, pověz velkému knězi, že Eléna z Řítky, dcera nadšeného bojovníka za čistou věru evangelia neleká se klateb jeho, a že s povznesenou myslí čeká dne, kdy malomocnou zlobou lidskou čítána bude mezi zlořečenými!

Olešnický (hněvivě pozvídá ruku k Eléně.) Kletba stihniž Tebe na místě za vzpurná slova Tvá, zatvrzelá kacířko!

Císařová (vzrušeně). Zadrž biskupe nemístná slova Svá! Proti klatbám Tvým ohražovati se, zbytečno se jeví, avšak věz, že proti kruciátě papežské císařský mandát Naš vydáme a účinky její v nívěč obrátíme! Rody Naší neb královské moci bezprostředně podrobené v ochranu Svou vezmeme, a dceru z jednoho těchto rodů jí vyvolenému manželu přislíbíme. Nechceme, by

jako My před dlouhým již časem, trpěla dvorní paní Naše úklady neoprávněné moci církevní.

Jiří z Poděbrad. Chceme při Vaších milostech co jeden muž státi vznešené panovnice!

Přibík z Klenového. Nepřenáhluj se pane Jiří! Lituji, že přítomen není pan Rožmbeik a pan Menhart, aby společně se mnou posvátnou nedotknutelnost ctihodného biskupa, co vyslanec trůnu papežského hájili. Jsem však odhodlán učiniti tak, bude-li třeba, sám!

Hereš Masák z Vrutic. Zanech chvástavých povídaček, pane Přibíku, a raději přičiň se toho, by vyslanec papežský z náležitě míry svých řečí nevycházel.

Eléna. Tvá velebnost císařská i jasná královna, milostivě svoliti ráčítež, jakož i urození paní bez rozdílu dobrotivě souhlasiti budou, když ctihodný otec Martin, ovládaje jazyka poselství mého budoucího chotě, tomuto oznámí, že jsem sobě pod záštitou moci císařské, v posvátné přítomnosti krále Vladislava a jasně Jeho královské paní máti, před urozenými a statečnými pány i rytíři českými, polskými a anglickými, s dobrým vědomím, ze svobodné vůle a z nadšení pro svatou víru naši umínila, nezadanou ruku svou panu Jindřichu Wriothsleyovi, vévodě ze Southamptonu a na Tichfieldu ku manželskému spojení ochotně podati.

Farář Martin (vystoupí z pozadí a uklání se hluboce). Čest velikou prokázala Jsi mě, nízké sluze Páně, dcero věřící! Tlumočím milerád oznam Tvůj, jenž posilu uhnětené naší víře přináší a i prospěch drahé vlasti značí, poselstvu jasného pána a budoucího chotě Tvého. Lid Tvého otce poddaný, těžce postrádáti bude Tebe, ctná paní, a vzpomínáti bude dobroty Tvé. Jsem však jist, a se mnou, pokornou sluhou, zajisté veškeré vysoké panstvo za jedno býti ráčí, kam noha Tvá vkročí, tam požehnání nebes se vyleje. (Uklání se a odchází k pánům anglickým, s nimiž tise rozmlouvá.)

Jan z Řitky (přivine Elénu k prsoum). Tys' drahá dcero připravila mi chvíli, kterou Ti nikdy nezapomenu! Také chvíle jen málo kdy se vrací. Uhájila Jsi otce krivého nařknutí, proti kterémuž, byvší proneseno ústy nekněze a neprohledaje k právu hostinností, meč bych tasil, a podala Jsi stkvělý důkaz obětovností Svě. A k trvalému uctění památky chvíle té, o rci Eléno, bez váhání, jaké přání chováš v nadrech Svých? Mluv rychle, bych vyplnil jej.

Eléna. O, pak zbav milý otče, lid na zboží Svém veškerého zbylého poddanství krutého! A budou i potomci lidu toho rodu našemu blahověstí do dob nejpozdnějších. Toť bude nejcennější náhradou za pozbylý majetek pozemský a nejlepší mě dar jitřní.

Čeští páni (mimo Přibíka z Klenového volají). Ať žije statečná a obětavá dcera česká, Eléna z Řitky, paní ze Southamptonu! (Císařová, králová a kruh utvořivší dvorní paní Elénu líbají, tato líbá císařovně a králově ruce).

Farář Martin (přikročí k Eléně). Velmoži angličtí Tebe, milosti, jakožto paní na Southamptonu a Tichfieldu pozdravují, a co přátelé budoucího pana chotě Tvého se k službám zakazují. Pan Wriothsley prý horlivý přívrženec čisté víry naší. (Eléna kráčí k pánům anglickým, kteří ji v čelo líbají).

Olešnický. Pro nás nikoli více místa zde, kde husitství rejdy své tropí a jedovatý plevel kacířství bují! (K Hyacintu.) Však ještě jednu zprávu chovám u se, táž Tobě, poslušný synu sluší! Před odjezdem svým z Krakova posel smutnou pro Tebe zprávu z přemýšlského kraje donesl. Obrň se zmužilostí! Matka Tvá, mučena nejistotou o Tebe, ducha již vypustila.

Hyacint (vzkřikne). Ha, je-li možno, drahá matka má! (K Eléně.) A Ty's ji usmrtila! Ty, ano Ty! Snad tušila příčinu mého opozdění se, a zlořečila Tobě! A i já Ti klnu, slyšíš? Zpronevěra Tvá Ti nedejž pokoje! (Eléna padá do náruče otcova.)

Přibík z Klenového (kleká před Olešnickým). Následky kletby svaté stolice, ústy Tvé milostí pronesené, již objevily se, aby pobloudilé duše na cestu spásy přivedeny byly.

Hynce Ptáček. Drž proradný Svůj jazyk na uzdě, pane Přibíku!

Milota z Chřenovic. Nelekal Jsi se vždy následků papežských blesků, ošemetný zaprodanče, kdyžž Jsi, za dobrý ovšem žold, výpravy Svě proti římským nohledům ze Stříbra řídil.

Záviš z Klinšteina. Divím se opravdu vyzývavě troufalosti Tvé, pane Klenovče, které ani v přítomnosti vznešených panovnic na uzdě Jsi nezdržel. Hled sebe, ať pan Janek za urážky v tvář mu vmetené proradnou duši Ti z těla nevyrazí.

(Dvůr obklopuje Elénu, kterou snaží se vzkřísiti. Olešnický žehná klečícího Přibíka z Klenového a vítězoslavně se rozhlížeje, kráčí k východu; za ním potácí se Pilecký, pak odchází Klenovec. Opona padá.)

Konec třetího dějství.

IV. jednání.

Scena: Cela v klášteře sv. Anny a Vavřince na Starém Městě Pražském. Uprostřed dveře, po pravé straně gotické okno, po levé tvrdé lože na způsob lavice, opodál hrubě zhotovený stůl a klekátko, nad ním visí prostý kříž. Eléna z Řitky v řeholním hávu, s hlavou nepokrytou a s uzavřenými zraky spočívá na loži, ruce na prsou skříženy; dlouhý vlas splývá jí volně k zemi. Z klášterního chrámu tlumeně sem zaznívá zpěv jeptišek a hluk varhan. V úzké cele panuje ranní šero. Ludmila z Klinšteina s Hyacintem Pileckým potichu vcházejí; první v rouchu klášterním s rozsvíceným kaháncem, za pasem svazek klíčů, poslední ve zbroji řádových rytířů na ochranu božího hrobu, s odznakem bílého kříže na prsou.

Ludmila z Klinšteina (polohlasně k Pileckému). Se lstí, již Bůh mi odpustiti ráčíž, dovedla jsem toho, uvéstí Tebe pane k milované ubohé strýni své. Stavíc se churavou, svolení od ctihodné převoraše jsem vyprosila, za sestru vrátnou službu opatřiti, mezitím co tato na hodinkách trávití bude. Porozuměla jsem dobře listu Tvému, pane z Pileckých, který odevzdala mi rodná sestra má Anna při návštěvě své. Zde shledáváš se tedy po drahně létech se zbožňovanou kdysi paní. Však v jakém stavu ji nalézáš! Eléna, nesloživší dosud slavných slibů řeholních, službě nemocných s veškerou horlivostí se vě-

novala. Morem a černou smrtí nakažení pečlivou v ní nalézali ošetřovatelku. Až když horlivostí tou vysílena, na chudé lože připoutána byla, nedobrovolně zanechati musela obchůzek po chorých a opuštěných měst Pražských. Lid pražský jako světici ji ctí a touhou soužen, klášterní fortu obklopuje a co chvíli po dobroditele své netrpělivě se táže. Ta zatím děsivou mdlobou stížená, na dobrovolně požadovaném tvrdém lůžku zde tráví a odmítajíc veškerou účast sester klášterních, na brzký skon se připravuje. A ptáš se medle pane, jaký že život vedla strýně má po boku vévody Southamptonského, vyvoleného chotě svého? Znáš jej, celý ten život její až do nejtajnějších záhybů. Manželem svým zbožňována, nedovedla přes veliké namáhání mluvu srdce svého potlačit a náklonnost ku stárnoucímu valem muži jemu vnutiti. Jakožto společnice Elénina nemohla jsem nepostřehnouti byt i pečlivě tajené zoufalé základy povinnosti se srdcem odbojným. Něžné chování paňa Wriothsleye k Eléně co k dítěti zhyčkanému, vzbudilo jen útrpný úsměv její. A tak klenula se propast mezi oběma svobodnou volbou sloučenými manžely. Svatební dar Elénin, jež pán na Tichfieldu s královskou štědrostí jí poskytl, vzbudil úžas, ale i nespokojenost velmožů anglických a samého dvora panovníčího. Paňi ze Southamptonu, byvši obdařena rozsáhlým zbožím, lid na něm osedlý tělem i svědomím za úplně volný prohlásila. Přední mužové angličtí, vládnoucí sami značným územím a obávající se vzpoury lidu svého poddaného, trůn královský na pomoc těžce dle jich zdání porušenému zákonu volali. A když pan Jindřich povoluje nátlaku se strany královského dvora jakož i velmožů činěnému, obdarování choti své za neplatné a přenáhlené prohlásil, a lid na zbožích těch opět za poddaný, k vykonávání robot jakož i k odvádění veškerých platův jemu, od Boha dané vrchnosti, jak od starodávna právem bylo, povinný, prohlásil a sběhlé poddané stíhati i přísně trestati rozkázal, Elénu pak na penězích odškodniti sobě umínil, tu vzplanulo mohutným proudem nepřátelství v rozháraném srdci jejím. Co dále se dělo, to v tepnách krev mi staví! Do tmavé komůrky ve strážné věži hradní odvěčena dcera bohatýra českého, a nadějný květ, k němuž se sterou naději a zbožným obdivem vzhlížel lid husitský a nestenčená důvěra i nezmarná láska znovuporobeného lidu chotě jejího se upínala. Vrátila jsem se v rodnou zem, když Elénu jsem opustiti nucena byla, a zůstávajíc nezalíbenou, po skonu nebožce drahého otce svého, pana Závíše z Klinšteina, do klidných prostor klášterních jsem se utekla. Elénu, již vrozená statečnost nikdy neopustila, ani dobrotivá milostivost králové Alžběty, která ji slavným poselstvím ku dvoru Svému do Vídně zvala k návratu do rodné vlasti nepohnula. Jsouc během času nestřežena, ve vězení svým až do smrti páně Jindřichovy, která jej ze žalu nad zločinem v přenáhlenosti na ní spáchaném předčasně v hrob sklátila, dobrovolně setrvala. S nevalnou družinou, veškeré dědictví po manželu rozdařší vrátila se do Čech. aniž by naděje. lidem husitským na obranu učení mistra z Husince v ní skládané byla splnila. Jak však průvodem jejím bylo vyprávěno, provázelo ji blahorečení veškerého lidu poddaného, který nyní pro všechny časy budoucí z tísnivé poroby k volnosti pozvedla. S náležitou poctivostí panem Děpoltem z Lob-

kovic, milým svakem mým u příjezdu svém do Prahy přijata, marně přátel a ochránců z minulých dob se doptávala. Císařová Barbora, Jejímž miláčkem mezi dvorními paními kdysi slula, před roční dobou na Mělníku zkosena ránou morovou v chladný hrob; děd její, pan Jakub, rovněž i strýc, pan Václav Řitký ze Lhotky a dceř jeho Eliška v pohřebě svém na Lišnici radostné z mrtvých vstání již očekávají. Otec Elénin pak v necelé době dvou let po odchodu jejím, ve sklípku na Hradsku po boku choti své poklidu našel, aniž mu bylo kdy více lze, nešťastné dítě své na milující srdce přivnouti, Druhá máteř a svaka strýně mé, paňi Kateřina, která však jen nepřátelským osočováním nevlastní dceř svou dařila, zprvu za Milotu z Chřenovic, a po jeho časném vykročení z tohoto světa za pana Vchynského znovu se dala, a rodné statky pozvíce na cizí rmy trhem přešly. Divím se, že sama nepozbyla jsem smyslu nad tolikýrým neštěstím Eléniným! Než tato paňi nepopustila ni slovem steskům svým. Bledá, se sevřenými rty, přes něž nepřešlo slova žaloby, s neskloněnou šíjí, vyslechla Jobovy zvěsti. Jen ruce své potajmo k prsoum tiskla, by ani dech neprozradil bolest její. K nižádným prosbám přátel svých nedala se od vstoupení do řádu paňi svatého Dominika pohnouti, a přijavši od bratra mého Bohunka sto kop obvěnění, ji na zboží Kokořínském s příslušenstvím po otci ještě vážnoucí, řeholí ho odevzdala. Za jakou cenu vykoupila sobě očistu od zlořečení stolce papežského a přijetí do svazku řeholnic církve římské, o tom pane, nechtěj bych mluvit musela! Papežská dispens a klášterní šlojř stály Elénu hrdost její. (Zakrývá rukama obličej). Zde jí tedy nalézáš, ve smutčím rouše které od zaslubu svého neodložila, zářící ve svých třiceti jarech leposti nadpozemskou, však zákeřnou chorobou zápasící. Jen ta přičinila odklad slavných slibu složení — — — — —

Hyacint z Pileckých (vzkřikne). O paňi, ustaň prosím ve vyprávění Svém! Je možno, by srdce lidské tolik útrap snést dovedlo? (Hlasitě štká. Ludmila z Klinšteina klade prst na ústa.)

Eléna z Řitky (probouzí se a mluví mdlým hlasem). Kdo ruší pokoje hrobu mého? Což nenaleznu nikde hojivého klidu pro zraněné nitro své? (Snaží se povstati, upadne však zpět na lože. Hyacint přiskočí k ní a tiskne ji kleče k sobě. Ludmila z Klinšteina plačíc rychle se vzdaluje.)

Hyacint (mocným hlasem). Eléno, Ty prcháš z údolí lidského utrpení, z kraje slz, bolů a smutku, i chceš zůstaviti mne samotna zde? Ty, která Jsi Bohem mým a jsem v světa temnotě? Kterou stále a stále jsem miloval a nenáviděl pak ze samé lásky? V pomnění na kterou proti Turčinu jsem bojoval, poddané na veškerém zboží svém svobodou volného člověka obdařil, a lid polský i onen v nedozírných končinách, křesťanství dosud potírající pro Tvou víru nadchnouti pomáhal? O paňi, nech po bědných zemských strastech usmířené, nás společného cíle v smrti dojíti! Či neodpuštěno zanecháš těžké provinění mé?

Eléna (opět ze mdlob procitnuvši). Ty's to pane z Pileckých? Nemámí přelud oko mé a já spečívám na srdci Tvém? Chvíle ta věčností dlouhou zdála se mě, kdy se slovy odpuštění na rtech přivineš mne na prsa

Svá! Neboť když obapolným ukvapením milující srdce tak se ztřysní, že každý vzdech bolí srdce ta a bolest němou se stává, tu ruce rády k usmíření se hledají. Buď však jak bud, Ty's opět zde a Bůh budiž pochválen! Zdá se mi, že šťastnější den lidstvu nastává, kdy vzájemná lidstva láska pravým božským učením a vznešenou vírou slouiti bude. Pak pročitnouti bych chtěla k novému životu! Ač již mrak smrti mne obestírá, slyším jásavé zvuky šalmají slavné poselství míru utýranému lidstvu hlásati — — — (Sklesne do rukou Pileckého.)

Hyacint (vzrušeně). Ty nesmíš zemřít! Ty, kteroti božstvo jen v šťastné chvíli svého vzrušení k podobě své stvořiti mohlo, nepodlehneš andělu smrti netopýřím křídlem svým Tě obletujícímu! Ve válku puštím se s ním o drahocenný život Tvůj, Eléno má, a blbšími silou svou, kterou ve svých žilách cítím hárat, přinutím jej k ústupu! Nás náboženství, víra již více nedělí, co po nich? Na kolenou jsem ochoten vyprositi dispens ku sprostění Tebe řeholních slibů, dosud nesložených. Svěř se jen s důvěrou rukou můj, by vyléčily Tě láskou vedeny. (Vytahuje z torby obvazky a pomůcky, otvírá Eléně žílu a obvazuje jí ruku. Eléna seslabena klesá na lože. Hyacint se k ní sklání a drží jí ruku pod hlavou.)

Eléna (povstává, klesá zpět a sténá, mluví matně). Veškerá pomoc lidská jeví se marná býti! Přehej, miláčku můj, ať nenakažena zůstane drahá krev Tvá! Na nás jest kalich vyprázdniti, což správné jest. Z bezměrné lásky k Tobě, na usmíření hříchu na Tobě spáchaném, přijala jsem papežskou dispens, která mě ztracení rodiny své i své minulosti ukládala. Hřešila jsem a učinila tak. Vidiš pane, že přijmutí dispense od slibu řeholního ani za velkou cenu lásky k Tobě bych se podvoliti nemohla. Než není toho třeba, neboť věčnost brány své mi otvírá, v kraje, kde nejsou slzy domovem. Co malomocí lidskou v životě nám odpíráno, to božstvo ve smrti spojeným v odměnu udělí. Duše má, která od pozemských útrap osvobozena, již v nejbližší chvíli před trůnem milosrdného Boha stane, volá, jak oblažila mne přítomnost Tvá!

Hyacint. O paní, z Tebe promluvila tlumená láska Tvá, jež tolik nám dala trpěti. (Pokládá ruku na srdce.) Prsa má úzka však, hrob Tvůj, tato děsná kobka příliš těsná jest, pro pojmutí tak mnoho lásky! (Vyzvedne Elénu z lože a vede ji k oknu, které mocným rozmachem otevře a volá) Dobrý lide pražský, viz dceru českou, dceru z tebe vyšlou a tvou dobroditelku, ona syna Polsky miluje! (Ukazuje na Elénu o jeho rámě se opírající, tato s úsměvem kyne lidu dole shromážděnému.)

Hlasy lidu. Oni vězní tam miláčka našeho, nepřejíce nám jeho lásky! Požeňme útokem na skryší tu a vypalme ji! Anděla našeho musíme vysvoboditi i se zajatým rytířem, a viníky potrestati! (Slyšeti dunivé rány na fortnu klášterní, zář vniká oknem do celvy)

Hyacint (matně). Zadržte! (Náhle klesá a strhává Elénu sebou, tato více nepovstává). Eléno, Ty's žena v pravdě veliká, ducha vznešeného! Jak slaviti Tě mám, slzou či jásavým obdivem? Co větší soustrasti mé nad neštěstím Tvým, aneb obdivu nad statečností Tvou ve sterých utrpeních? Než dosti mýlky té, toť světlejší pocit hárá duši mou a smrtí zamžené oko mé krásou krajů

nadzemských obestírá, toť veliká láska má k Tobě, Eléno, a já plesám z celé vroucí duše své výsostem vstříc, jichž čistých radostí ruku v ruce již dnes účastný budem, jak jsem Tebe paní mi-lo-val! (Padá hlavou zpět a umírá.)

Vice jeptíšek (objeví se ve dveřích). Únos! Pomozte! (Prchají a zvoní na poplach.)

Lid (vedravši se do cely). Černá smrt! Pryč odtud! Mor! Spaste lidé duši! (Prchá, opona padá)

Konec.

VÍTĚZSTVÍ ŽIVOTA.

VZPOMÍNKA.

(Dokonč.)

Prísnost tato pocházela snad z upřímné zbožnosti, kterou vynikal a byla snad v základě dobře míněná; pro realistický život nynější neměla však praktického významu. Jedinou jen vlastnost dědil starý pán se synem společně; sebevědomí a hrdost, hrdost však, která se všední družkou svou mísiti se nesmí. Úcta každému, kdo znaje cenu svou, dovede ji v pravý čas k platnosti přivést! Nebylo lze vinit, jak již shora podotknuto, starého pána z obyčejné nízké hrdosti, že nikterak nechtěl prositi o úlevu pro svého syna; oprávněná sebevědomost, že sám věc tu pro blaho jeho dovede zprostředkovati, pak znalost pokleslé lásky lidské k bližnímu hrdost tu mu diktovaly. Pro kteroužto vlastnost starý pán byl ctěn a vážen, syn jeho od mladé generace staničních úředníků nenávisť doznal. Nastoupení místa jeho bylo již hotovou událostí pro malé městečko stanice B., kam se co výpomocný úředník dostal. O stupeň vyšší úředníci s pohledem zprvu obdivujícím, pak ale mrzutým, tu a tam již i nenávisť prozrazujícím, pozorovali střední, avšak dobře urostlou postavu dvacetiletého mladého muže, který z vozu druhé třídy vystupoval. Jeho fysiognomie ihned jim nastínila, že mají před sebou člověka nad ně povzneseného, nikoliv onen druh lidí, kterým z nezřízené nadutosti rádi poroučí a špatnou náladu svou všelikými úšklby na jevo dávají. Kdežto nižší personál s nadšením se o něm vyslovil, zněla kritika úředníků, z dopuštění ředitelství asistentů až k přednostovi, Klementu nápadně nepříznivě.

Úcta všech byla v městské společnosti, sestávající z majority zámožných rolníků a živnostníků, pak několik soudních notabilit, zjevem tohoto „barona“, jakého přijmení Klementu se ihned dostalo, velice ohrožena. Při obědě v nádražní restauraci, kterou všichni mladí, svobodní úředníci jak stanice tak i z města navštěvovali, mluveno tohoto poledne velmi málo a s jakousi nervosní podrážděností; když jeden úředník před pány kolegy se osmělil zapředený hovor na nepřítomného pána z Lhoteckých uvést, byl ihned zakřiknut. Nač o něm stále mluvit, který teprve několik hodin pro ně existuje, jako by nebylo jiné látky! Sami sobě doznali, že zjevem jakož i ušlechtilými vlastnostmi svými uchvacuje a je nezbytně musí zastíniti.

Následující den v neděli budil Klement z Lhoteckých na městském korsu, kde veškerá intelligence, ale

i ostatní třídy obyvatelstva živě se bavícího sem a tam se procházely, všeobecnou pozornost.

V jemném, z drahé látky, jak vždy doma bylo zvykem, vkusně zhotoveném zimníku, jež široký, pravý astrachánový límec doplňoval, o drahocennou ebenovou hůl se zlatem ciselovanou rukojetí opřen, svěží, byt i bledý obličej, to vše vzbuzovalo proň zájem nemalý u tak zvané »hauté voilé«, jako u ostatních.

Při nejbližší zábavě, kterou Klement takřka s donucením navštívil, nechtěje se hned předem dobrému tonu maloměstskému protiviti, byl na nejvyš lichotivým způsobem paní doktorovou do domu zván; paní purkmistrová dokonce litovala, že se příliš pozdě o příchodu nového úředníka do „jich stanice“ od paní přednostové dozvěděla, jinak by byla krásný byt ve vlastním domě nabídnouti si dovolila. Byly to tak milé dvě komnatky a měla paní měšťanostová dvě tak veselých, ale nudou se mořících dcer! Pan z Lhoteckých byl rád, když po půlnoci, za protestu starých i mladých dam se mohl poroučeti z filisterské oné společnosti, která daleko za velkoměstskou stojí, nedovedouc se k úlisnému lichocení jako onano opravdově tvářiti.

Co dámy znepokojovalo, bylo, že Klement téměř nikoho nezdravil; byv na to bojechtivým jedním úředníkem, kterého jakožto horlivého ctitele dami netečnost tato znepokojovala, upozorněn, odpověděl, že málo koho zná, a nerad by chvalitebného zvyku velkoměstského se vzdal, chtěje zůstat na dále cizím. Opravdu také nesúčastnil se nikdy více té neb oné zábavy, výjimkou byly pravidelné čtrnáctidenní návštěvy jeho domova aneb jeho újce v Praze, vysokého státního hodnostáře; zde okřál mezi svými, zde bavil se s roztomilou sestřenkou, která »ujce« pravidelně na peronu nádraží očekávala, zde nabral nové svěžesti ku dosti namáhavému povolání svému a provázen všemi, spokojeně vždy za svým smutným postavením odjížděl — — —

Uběhl týden, než odpověď ředitelství na žádost o propuštění pana z Lhoteckých došla. Jednoho dne sdělil přednosta hlasem, jakoby soustrast tajícím, před ostatními úředníky Jobovu zprávu o »příznivém vyřízení« žádosti; současně doručil Klementovi, jehožto obličej poslední krůpěj krve ztratil, osudnou listinu, kterou dříve z příčin zřejmě podlých, slovo za slovem nahlas přednesl. Zraky všech padly na Klementa; ponížení, starost, shrzená naděje ve zraku i postavě jeho byly jim odpovědí. Prosba, která měla míti opácný účinek, vyháněla jej znovu v svět, hledati život s trpkostmi veškerými! Mocný polobůh, velmocný ředitel dráhy, bezohledný a tyranisující, vyřkl a podepsal strašný rozsudek! Co s člověkem, který otevřeně doznává, že nesnese déle úmorných prací nočních, jemu zlomyslně přidělených, jenž žádá za ulehčení fysické a materiální zlepšení? Jak daleko by přišlo, kdyby lidé neprotežováni vesměs tak se osmělili žádati?

Jak málo diplomaticky, pro podnik však dobře a srozumitelně jednáno; proto pryč s ním, než nemoc jej celou silou zachvátí a na správě dráhy konání povinností vůči svému zajatci požadovati bude!

Slabost Klementova trvala však jen několik vteřin: obnovená síla vrozené hrdosti uzamkla ústa těžkému dechu a propůjčila zkaleným neštěstím zrakům klidného, melancholického hledu, ano i úsměv se dostavil

na jeho rty při jakési nezapné poznámce jednoho z úředníků.

Vždyť i nová naděje se dostavila; bylť podal žádost u tří drah o přijetí, jedna předce jej vysvobodí! V polední pause na upřímné, přátelské stisknutí ruky a starostlivé vyptávání o dalším svém rozhodnutí stran jednoho výpomocného úředníka, který ku Klementu od prvé chvíle přátelskou úctou lnul, začez hned v prvý den, jak z předu uvedeno, důtky od ostatních se mu dostalo, věděl pan z Lhoteckých konejšivě odpovědi; při obědě četl klidně a bezstarostně časopisy jak jindy. Oba assistenti tvářili se mrzutě; kdo pak se také vyznal v člověku tom! Žádal ovšem sám za propuštění ze služebního závazku, pochybovali však o upřímnosti žádosti této, poněvadž Klement načrtal v ní podmínky, za jakých by mu bylo možno ve službě setrвати.

Byla to sice dle jejich úsudku veliká smělost, své mínění o povaze služby a hodnotě odměny ředitelství předložiti, nevěřili však, že Klement tím čeho docílí a těšili se, jak sám zadrhl se v síť nevýprostnou.

A toho sklamání! Kromě malého rozechvění ráno, opět tato rozvaha a klidnost, která jen z dobrého výsledku, jím posud záhadného, přýštiti mohl.

Povrchní a zhýčkaná individua již ani rozeznati a vycítiti obětí nedovedla, kterou si zdánlivě nabytý klid vyžaduje! Snad neměli příležitost tak cítiti, osud netyranisuje každého.

Minuly dny obyčejného typu pro mnohého, zadumčivé pro Klementa, a dovedlo jen příznivé vyřízení jedné z oněch tří žádostí jemu přes listopadové chmury je vyjasniti. Nový proud nenávisti a zašti přineslo kladné vyřízení panu z Lhoteckých bez nejmenšího jeho zavinení; zehránot mezi úředníky na štěstí, jehož se mu bez přičinění tak domněle stkvělým místem u ředitelství budoucí jeho nové chlebočárkyně — dráhy dostalo — místo, které jiní, jak tam i zde, po víceleté službě aneb velkou protekcí dosáhnouti, doufati směli! A v Praze kyne tak krásný prý život!

— Nemoc, která již zjevně začala na zdraví Klementovu hryznouti, polevila, a i ruměný nádech, který jak sám přednosta, ovšem jen mezi svými věrnými jistil tak pěkně na zákeřnou tuberkulosu vyhlídky činil, vplížil se ve tváře zpět, když naděje a radost, tyto kouzelnice, na obzoru Klementova osudu co záslibný obraz štěstí se objevily. Blahopřání oddaného mu úředníka, odpovědi na zvědavé a závistné otázky, upravování a chystání se k cestě způsobily mu stále napjetí čivů a vyplnily jednoměsíční život na sklonku Klementova pobytu. A opět nemoc, ta krutá, vražedná nemoc usadila se v dosti již zmořeném těle a dokončiti chtěla zkázu svou; navzdor uzdravujícím paprskům naděje i radosti opanovala celé pole, nechtíc býti ničím již přemožena. Klementova nemoc přerušila konečně služební jeho činnost posledních u této dráhy ztrávených dnů. A odstoupila jen na okamžik při odjezdu jeho, aby pak více z objetí jej nepustila — — —

Vyssát do posledního takřka haléře, dílem lidmi věcí jeho k odjezdu hotovíci a jeho dobrotou k ním, dílem nedostatkem, obyčejnou to při nízkém služném příčinou, prvního dne nového měsíce pan z Lhoteckých odjížděl.

Temný prosincový den. Na nádraží B—ském očekávalo množství obecnstva každý okamžik vyhlížený vlak. V kancelářích nádražních jevílo se u přítomných nápadné rozčilení. Vlak syče a odfukuje vjel do stanice; po panu z Lhoteckých ještě ani stopa, ačkoli se rozhodl dnes odcestovati.

Tu konečně objevila se na zatáčce silnice, od města k nádraží směřující, postava toho, jehož všichni úředníci přes nevrlost, většinou vůči němu zaujatou, očekávali; přednosta v kanceláři proti svému obyčeji ještě nebyl.

Dvěře se otevřely a Klement vkročil. Mezitím, co dal lístek razítkem opatřiti, použil k loučení. Vyprosiv poručení přednostovi, podal ruku všem přítomným, na konec pak úředníku, který s ním tak přátelsky cítil.

Zraky jeho s vrozenou upřímností hleděly na každého, s nímž se loučil, jako by neznaly nenávisti a bolestných urážek, které mu po celý pobyt jeho zde a při každé příležitosti byly od většiny přítomných úředníkem. Tázavě pohlédli úředníci na sebe. Ten člověk byl zavřená kniha s hiroglyfy egyptskými, sfinga, které rozluštit, jich vědomostí nedovedli.

Minuta času jen dělila Klementa od odjezdu; vykročiv hrdě z kanceláře, popošel ku provázeči vlaku a nechal si vykázati oddělení druhé třídy. Boj zde byl dobojován, na oko stkvěle, třeba srdce krvácelo a tělesná síla zlomena! Klement byl unaven jako po těžké noční práci, i musel se při vstoupání do vozu zachytiti ochranného držadla, aby nesklesl zpět; oděv tížil jej nesmírně a zdál se mu olověn — — — Ještě jednou zakmitla se děsivě pobledlá tvář jeho, parostroj dal výstražné znamení, pronikavě zapískl, vychrlil kotouče dýmu a počal se pohybovati. Marně přitiskl jeden ze zevlujících úředníků skřípec k očím; bledý záblesk Klementova chorého obličejů zmizel na vždy.

„Krásné na muže, ale hrdé to tělo,“ pravil již přítomný přednosta s nebyvale nadutým tonem. „Či snad jej pánové nyní, kdy definitivně odjíždí, postrádají,“ obrátil se s posměšným přízvukem k mlčícím.

„Skoro,“ pronesl s hlubokým povzdechem jeden z nich, odkládaje skřípec.

„Musím se přiznati, že špatně jsme jej posuzovali; žádný z nás nemůže říci, že by byl jemu něčím uškodil, nás slovem urazil, nám ve všem vstříc nepřišel. Byla to spíše domněnka, ničím v ničím neodůvodněná.“

„Tak tak,“ zahučel přednost, bouchnuv dveřmi své kanceláře. Ostatní mlčeli, snad něco jako výčitka ozývalo se v prsou jejich. Cítili snad předce vinu svou? Vždyť ani domněnka zlá nebyla tu na místě!

Nemocen dojel pan z Lhoteckých domů; s otevřenou náručí, proti očekávání synovu, jemuž otec jeho jednání dříve ve zlé byl vykládal, přijal jej nyní starý pán a s jásotem mu vyprávěl, jak uchýlil se v soukromí, Bohu bude děkovati za štěstí, jehož se mu výhrou velkého státního losu dostalo a tiché bezstarostné stáří mu zajišťovalo. Odpočívaje na pohovce, naslouchal Klement snad oprávněně radostí a chválení Boha, o zákeřné nemoci své se nezmiňuje; oči otcovské, na bledé vzezření synovo uvyklé, štěstím zamžené, nepozorovaly již již se blížící katastrofu . . .

Až druhý den, kdy horečka Klementem již silně lomcovala a jindy tak melancholické oči tvrdým, matným leskem svítily, starý pán nad dokonalou zkázou bědoval. Ujišťoval syna, že pozdraviv se, povede život soukromý a nikdy již nevstoupí v služby dráhy neb kterékolivěk cizí; nic nezpomohly sliby a z nanejvýš zármutkem schváceného srdce otcovského vřele prýstící se modlitby; třetího dne po odmítání nemocným jídla, léků a i služby jakékoli, pozbylo krásné hrdé tělo životního tepla a opět po třech dnech za obrovského účastenství přátel a známých rodiny, ale i širokých vrstev, za otřásajícího do duše pohnutí, které nad temným, při tom však zvláštním nimbem obetkaným osudem dobrého člověka vytrysklo, rakev s ostatky skloněna u věčný pokoj — — —

V podobném temném dnu prosincovém o rok později stál jsem u hrobu Klementa z Lhoteckých. Na prosté kamenné ploše hrobky pod starožitným českým erbem ohlašovala vrytá věta, kdo zde odpočívá. Na místo chvalofěčí, na pomnicích obvyklých, upoutal můj zrak citát z knihy knih:

„Dobry boj jsem bojoval, zvítězil a obdržel
v odměnu korunu věčnou.“

Jako ironie táhlo to duši mou: „Klement z Lhoteckých v pravdě v boji podlehl,“ zdál se mi šuměti blízky cédr; vzpomněl jsem však zbožnosti starého pána a přelud byl zažehnán. Na desce, břečtanem ovinuté, stála v gotickém slohu pracovaná krásná svítlna s plápolajícím světlem; u mých nohou položena byla kytičice vonných fial a několika měsíčků, které, což mě zraky upoutalo, nikoliv krásnou onu žlutou barvu, nýbrž světle zelenou měly, pokryta černým muselínem; z umělé modelovaného, zdánlivě přeraženého dorského sloupu zíralo na mne s podobizny dvě krásných melancholických očí . . . Pozvědu zrak a vidím přicházezi sešlého pána, s cylindrem v ruce ku hrobu se blížícího; opouštím rychle posvátné místo, které bylo svědkem as nezměrného bolu a jímá v spánku krásné, ale právem hrdé kdys tělo — — —

Pp. abonentům časopisu „Herald“.

Prosíme všechny pány odběratele o zaslání předplatného jakož i o laskavé doporučení našeho časopisu, rovněž i historicko-genealogického spolku „Herald“ v Praze, jehož činnost časopis náš ku přání pp. spolkových členů nyní výhradně podporovati bude. Rodopisné a heraldické články obsahovati budou příští čísla. Spolek „Herald“ zamýšlí zříditi starožitnické sbírky a knihovnu, i prosí o blahovůli podporu veškerých přátel starožitností. Dary starých předmětů, jako: nábytku, nádobí, obrazů, mincí, listin, knéh starých i doby nové a j. vědecké budou vydavatelem t. l. přijímány a jména pánů dárců postupně uveřejňovány.

c. 178.

Z c. k. universitní knihovny v Praze

490
dne 28/10 1901.

Poněvadž c. k. universitní knihovně v Praze nedostalo se
povinného výtisku níže uvedeného spisu, Vaším nákladem
(Vaším tiskem) vydaného, žádá se tímto ve smyslu tiskového
zákona ze dne 17. prosince 1862 o dodání toho do 8
dní.

" Huolt "

1901. čís. 4. a dole

Č. 4 ved. odd. knihovny 1.
Kukula

